

ds. Oane Reitsma

tekst: Lucas 3, 15-18.21-22

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Je zou denken dat een stichter van een religie de touwtjes in handen neemt en zelf de regels uitschrijft die voortaan gevolgd moeten worden. Zo niet Jezus. Toegegeven, Hij is niet zelf de stichter van een religie, zijn volgelingen waren dat, maar Hij is dan toch de naamgever van ons christelijk geloof.

Intrigerend heb ik het altijd gevonden: Jezus doopt niet – hoewel: in het evangelie van Johannes wel, maar hier niet – Jezus doopt niet, maar wil zich *laten* dopen. *Ondergaat* het, heeft de passieve rol (passie=lijden), ook al is het zijn eigen keuze. Hij kiest voor de passieve rol, Hij wordt de mens die ondergaat.

Dan nog iets: Jezus is ook niet de eerste. '*Christus ging als eerste waar het water stond*', zegt lied 523. Niet dus. 'Het hele volk liet zich dopen,' schrijft Lucas, 'en toen ook Jezus gedoopt was [etc.]'. Jezus sluit aan in de rij. Die lange rij van gedoopten. 'Het hele volk,' zo lezen wij, en dat gaat tot aan vandaag de dag door. Tot aan Daan en Julian – en ook zij zullen niet de laatsten zijn, geloven wij.

Jezus wordt één van de mensen. Niet voor niks vinden we immers ook het kerstverhaal in juist dit evangelie. Een zwak, onmachtig kind. Juist in dit Evangelie kiest Jezus de kant van de zwakken, van de machtelozen. Hij sterft aan het eind zelf machteloos aan het kruis. Dat thema wordt al aan het begin van Lucas ingezet. Met de grote lofzangen van Maria en Zacharias in het eerste hoofdstuk: 'heersers stoot Hij van de troon en wie gering is geeft Hij aanzien'.

Jezus' verzoek tot doop is zijn eerste bewuste daad waarvan wij lezen. Het kind wordt man. En zijn volwassen leven begint met dat Hij zich wil overgeven. Mèt dat Jezus dé mens wordt die ondergaat – nu de doop, maar straks ook duisternis en zelfs dood – wordt zijn verhaal het verhaal waarin wij allen een plek hebben. Immers: wij denken wel dat wij het leven zelf in de hand hebben, maar als we maar even verder kijken, is er zoveel dat we niet in de hand hebben. Overkomt en overvalt het leven ons. En daarom zijn Tom en Mieke, Harmen en Klaske naar hier gekomen. Om uit te drukken dat zij geloven dan Daan en Julian behoed worden. Om hen deel te maken van dat verhaal. Dat zij, hoe vaak zij ook kopje onder zullen gaan in hun levens, een nieuwe start mogen maken. Iedere keer weer.

Zelfs als Jezus de dood ondergaat, blijkt zijn zwakte zijn kracht. Zijn machteloosheid zijn macht. Zo is het met de doop. Het is een onzichtbaar teken – ja, alleen vandaag zichtbaar (en wij waren allemaal getuige!), maar daarna kunnen wij aan Daans en Julians uiterlijk niet meer zien dat wij vandaag een paar druppels water over hun voorhoofd gesprenkeld hebben. Maar – zo spraken wij van de week – dat is juist de kracht van het geloof. Het gaat er niet om hoe het er van de buitenkant uitziet, hoe vroom je bent, wat voor stoere of sterke taal je ten beste geeft, het gaat erom hoe je in het leven staat en met elkaar omgaat. Om je innerlijk, niet om de uiterlijke vormen.

Uniek aan *dit* doopverhaal van Jezus is dat de duif niet verschijnt op het moment dat Jezus uit het water omhoog komt, maar pas later: 'toen Jezus, net zoals het hele volk, gedoopt was en aan het bidden was,' *toen* daalde de Heilige Geest op hem neer in de gedaante van een duif. Ook hier weer dat innerlijke: het gebed, de band met zijn Vader (die bij Lucas zo belangrijk is) bepaalt wat er aan de buitenkant gebeurt.

“*Jij bent mijn geliefde Zoon, in jou vind ik vreugde.*” De geloofsbelijdenis komt hier van God zelf. Hij gelooft in deze mens. De geloofsbelijdenis klinkt als refrein door heel het evangelie van Lucas heen. Gabriël meldt het Maria: dat ze zwanger is: “*Hij zal een groot man worden en Zoon van de Allerhoogste genoemd worden*”. Zelfs de demonen die Hij later uitdrijft herkennen Hem: ‘*wat heb ik met jou te maken, Jezus, Zoon van de Allerhoogste?*’. God bevestigt het ten tweeden male op de Berg van de Verheerlijking: ‘*Dit is mijn Zoon, mijn uitverkorene, luister naar Hem*’. De blinde(!) man aan de kant van de weg ‘ziet’ het: ‘*Zoon van David, heb medelijden met mij!*’ En aan het slot de mannen die Hem verhoren: ‘*U bent de Zoon van God?*’ ‘*U zegt he!*’. Het is een verhaal van omkering: het zijn de zwakken in de samenleving die Hem herkennen. En de rol van de machthebbers wordt ondermijnd.

In dit verhaal van geloofsbelijdenissen plaatsen wij de levens van Daan en Julian. Geloofsbelijdenissen die daar, rondom Jezus, klonken en nooit verstomd zijn. Die nog klinken, hier en daar en overal ter wereld. Dat zijn geen statements van: ‘kijk ons eens even met onze waarheid’, maar het zijn belijdenissen dat wij ons als kwetsbare mensen weten en mee willen in die droom van bevrijding. Jezus vraagt Johannes om Hem te dopen. Omdat Johannes preekte over: ‘*wie twee stel onderkieren heeft, moet delen met wie er geen heeft*’. ‘*Tollenaars, vorder niet meer loon dan je is opgedragen*’. ‘*Soldaten, pers niemand af, koop niemand om, wees tevreden met je soldij*.’ Door die man wil Jezus gedoopt worden. En laten dopen betekent: ons kwetsbaar opstellen, onze eigen kwetsbaarheid erkennen. En die plaatsen in het verhaal van onmacht, bevrijding en hoop.

Ja, wij spraken er ook over dat laten dopen tegenwoordig niet meer vanzelfsprekend is. Bestaat de kerk nog wel, als Daan en Julian groot zijn? In dat verband vond ik een tekstje van Dietrich Bonhoeffer, geschreven in mei 1944, een klein jaar voordat de nazi’s hem vermoordden, voor zijn neefje Dietrich Bethge, dat gedoopt zou worden. In die tijd onder hele andere bedreigingen dan de wereld van nu. Maar hoe verrassend actueel:

Je wordt vandaag tot christen gedoopt. Al die oude, geweldige woorden van de christelijke prediking worden over jou uitgesproken en het doopbevel van Jezus Christus wordt aan jou voltrokken, zonder dat je daar iets van kunt begrijpen. Maar ook wijzelf staan weer helemaal aan het begin wat het begrijpen van deze dingen betreft. [...]

Tegen dat jij groot bent, zal de gestalte van de kerk ingrijpend veranderd zijn. [...]

Het is niet aan ons te bepalen – maar die dag zál komen – dat er weer mensen geroepen zullen worden om Gods woord zó te spreken, dat de wereld erdoor veranderen en zich vernieuwen zal. Het zal een nieuwe taal zijn, totaal a-religieus misschien, maar bevrijdend en verlossend als de taal van Jezus. Men zal ontsteld zijn, maar zich gewonnen geven aan haar kracht: de taal van een nieuwe gerechtigheid en waarheid, de taal die vrede proclameert tussen God en mensen, en de nabijheid van zijn Rijk.

Dit waren woorden van hoop en dat zijn ze opnieuw. Er is hoop voor de levens van Daan en Julian! Veel hoop.

Want hoop, zo vertaalt de in de afgelopen kerstnacht gestorven theoloog Niek Schuman een gedicht van Emily Dickinson in zijn boek, dat een maand voor zijn dood verscheen:

*‘Hoop’ is dat ding met veertjes,
dat neerstrijkt in de ziel;
het zingt een liedje zonder woorden,
maar stoppen doet het niet – en nooit.*

*Zacht klinkt het, ook in harde wind.
En zelfs de stormen lukt het niet
te laten zwijgen het vogeltje
dat aan zovelen warmte biedt.*

*Ik hoorde het in kille landen
en op de vreemdste verre zee.
Toch eiste het, zelfs in hoogste nood,
niet één klein kruimeltje van mij.*

Met andere woorden: is hoop en veel vertrouwen uitgesproken over de levens van Daan en Julian. Ze hoeven daar zelf niks voor te doen. Het wordt ze gegeven, door hun ouders, door hun grootouders en iedereen die ze liefheeft. Door ons allemaal vanmorgen. En vooral: door God.

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

lied 530

*Deze preek is gepubliceerd op <http://pgenschede.nl/preken>
Gelieve deze preek alleen voor persoonlijk gebruik aan te wenden, en niet zonder overleg met de auteur voor verdere publicatie of verkondigingsdoeleinden te gebruiken.*